

დემენციის ეროვნული სტრატეგიის ჩარჩო

1. ხედვა (Vision)

საქართველო ქმნის ისეთ საზოგადოებას, სადაც დემენციის მქონე ადამიანების ცხოვრების ხარისხი გაუმჯობესდება (აზრიანი და ღირსებით სავსე ცხოვრება), ხოლო მათი ოჯახები და მომვლელები მიიღებენ შესაბამის მხარდაჭერას.

2. მისია (Mission)

დემენციის მკურნალობისა და მოვლის უზრუნველყოფა

პაციენტების უფლებების დაცვა და ოჯახის მომვლელების ტვირთის შემცირება

3. სიტუაციის ანალიზი (Situational Analysis)

ამ ნაწილში უნდა იყოს მოკლე, მაგრამ მტკიცებულებაზე დაფუძნებული ანალიზი:

- დემენციის გავრცელება საქართველოში (მოდელირებული მონაცემები)
- მოსახლეობის დაბერების ტენდენციები
- მოსახლეობის ცნობიერება დემენციის შესახებ
- არსებული სერვისები
 - ფსიქიატრიული
 - ნევროლოგიური
 - სოციალური მომსახურება
- ძირითადი პრობლემები
 - გვიანი დიაგნოსტიკა
 - სპეციალისტების ნაკლებობა
 - მომვლელის (ოჯახის წევრი, რომელიც ანაზღაურების გარეშე მუშაობს) ტვირთი
 - სტიგმა

4. სტრატეგიული მიზნები

4.1. დემენციის პრევენცია და რისკის ფაქტორების შემცირება

- მოსახლეობის და სამედიცინო საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება დემენციისაგან ჯანმრთელობის დაცვის შესაძლებლობებზე
- მოდიფიცირებადი რისკ ფაქტორების მართვა (ჯანსაღი ცხოვრების სტილი)
- კოგნიტური ჯანმრთელობის პოპულარიზაცია

4.2. ადრეული დიაგნოსტიკა

- ოჯახის ექიმების ტრენინგი

- მეხსიერების კლინიკები (memory clinics) დემენციის მართვაში კვალიფიციური სამედიცინო ერთეულების ჩამოყალიბების ხელშეწყობა (არსებული ნევროლოგიური და ფსიქიატრიული კლინიკების სივრცეში)
- სკრინინგის ინსტრუმენტები პირველადი ჯანდაცვისთვის

4.3. ინტეგრირებული ზრუნვის სისტემა

- სამედიცინო + სოციალური სერვისების კოორდინაცია
- მულტიდისციპლინური გუნდები
- საზოგადოებრივი მზრუნველობა (სოცუმის ჩართულობათერაპიაში და მოვლაში)

4.4. მომვლელების მხარდაჭერა

- მომვლელების განათლება
- respite care დემენციის მქონე პირთა მოკლევადიანი სტაციონარული მოვლის პროგრამები
- მომვლელების ფინანსური ტვირთის შემცირება
- ფსიქოლოგიური მხარდაჭერა

4.5. დემენციის მიმართ მეგობრული საზოგადოება

- სტიგმის შემცირება
- dementia friendly communities საზოგადოების მზაობა დემენციის მქონე პირებთან თანაცხოვრების (ჩართულობა და იზოლაციის შემცირება)
- საზოგადოებრივი განათლება

4.6. პროფესიული განათლება და კადრების განვითარება

- სარეზიდენტო პროგრამაში დემენციის კურსის ინტეგრაცია
- ექიმების დახელოვნება (მოკლევადიანი კურსები ნევროლოგების, ფსიქიატრების, პალიატიური დახმარების სპეციალისტების, ოჯახის ექიმებისთვის)
- ფსიქოლოგები
- სოციალური მუშაკები
- მოვლის პერსონალი

4.7. კვლევა და მონაცემები

- ეპიდემიოლოგიური კვლევები
- კლინიკური კვლევების ხელშეწყობა

5. განხორციელების მოდელი

ამ ნაწილში უნდა განისაზღვროს:

- კოორდინატორი უწყება
- პარტნიორი სამინისტროები
- პროფესიული ასოციაციები
- არასამთავრობო სექტორი
- უნივერსიტეტები

- დემენციის პროგრამის მართვის საკოორდინაციო ცენტრი

6. ძირითადი პროგრამები

1. დემენციაზე სპეციალიზირებული კლინიკების ქსელი
2. დემენციის განათლების პროგრამა ოჯახის ექიმებისთვის
3. მომვლელების მხარდაჭერის ცენტრები
4. დემენციის შესახებ ეროვნული საინფორმაციო კამპანია
5. კვლევის პლატფორმა და მონაცემთა ბაზა

7. მონიტორინგი და ინდიკატორები

- დიაგნოსტირებული შემთხვევების რაოდენობა
- ადრეული დიაგნოზის წილი
- მომვლელების მხარდაჭერის პროგრამებში მონაწილეები
- პროფესიონალების ტრენინგის რაოდენობა
- საზოგადოების ცოდნის დონე

8. დაფინანსება

წყაროები შეიძლება იყოს:

- სახელმწიფო პროგრამები
- საერთაშორისო დონორები
- ევროკავშირის პროგრამები
- კვლევითი გრანტები

9. დროის ჩარჩო

სტრატეგია ჩვეულებრივ იგეგმება 5–10 წლით. მაგალითად: 2027–2032.

ქართული კონტექსტისთვის მნიშვნელოვანი სპეციფიკა:

- ფსიქიატრიისა და ნევროლოგიის უკეთ ინტეგრაცია
- პირველადი ჯანდაცვის გაძლიერება
- ოჯახზე დაფუძნებული ზრუნვის მხარდაჭერა
- სოციალური სერვისების გაფართოება
- სტიგმის შემცირება

საქართველოში დემენციის შესახებ მონაცემთა შეგროვება და ანალიზი უნდა ეფუძნებოდეს არსებული სამედიცინო და სოციალური ინფორმაციის სისტემების ინტეგრირებულ გამოყენებას. ახალი ცენტრალიზებული რეესტრის შექმნის ნაცვლად მიზანშეწონილია დემენციის მართვის საკოორდინაციო ცენტრის დაფუძნება, რომელიც გამოიყენებს პირველადი ჯანდაცვის, სპეციალიზებული სამედიცინო სერვისების, სოციალური მომსახურების და კვლევითი ინსტიტუციების მონაცემებს ეპიდემიოლოგიური მონიტორინგისა და პოლიტიკის დაგეგმვისთვის და ასევე მონიტორინგს გაუწევს დემენციის საგანმანათლებლო პროგრამებს.